

3124

1561.

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE

STARSZYNY

CECHU SZEWCÓW

KRAKOWSKICH

za czas od 1-go stycznia do końca grudnia 1898.

W drukarni Aleksandra Słomskiego w Krakowie.
1899.

NAKŁADEM STARSZYZNY CECHU SZEWCÓW KRAKOWSKICH.

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
STARSZYNY
CECHU SZEWCÓW KRAKOWSKICH

od 1-go stycznia do 31-go grudnia 1898 r.,

który to Cech liczy członków 202.

Starszy Cechu:
Andrzej Szufa,

podstarszy:
Jan Pietrucha.

Sekretarz Cechu:
Stanisław Dalewski.

Skarbnik cechowy:
Kajetan Moniczewski.

WYDZIAŁ CECHU:

Werner Jerzy,	Florkowski Antoni,
Wojtasiewicz Floryan,	Scheller Roman,
Weigel Karol,	Błachociński Jan,
Zadencki Leon,	Gołyska Władysław,
Gałużkiewicz Maciej,	Wróbel Ignacy,
Wejers Wincenty.	

Zastępcy:

Rachwał Antoni,	Bogacki Kazimierz,
Belczyk Jan,	Orel Jan,
Surowiecki Jan.	

Marszałek Cechu:
Pociecha Antoni.

MAJĄTEK CECHU.

1. W Krakowskiem Tow. rękodziel. i przemysłow- ców na książeczkę Nr. 114	500.—
2. W temże Towarzystwie złożone jest na książ- zeczkę Nr. 677	900.—
3. W temże Towarzystwie złożone jest na książ- zeczkę Nr. 588	300.—
4. W temże Towarzystwie złożone jest na książ- zeczkę Nr. 1641	50.—
5. 4% los pożyczki węg. dla regul. Cisy Ser. 2038 Nr. 81 na 100 złr.	142.50
6. 3% los pożyczki przem. zakładu kred. ziem. I. em. Ser. 990 Nr. 15 na 100	119.50
7. 3% los pożyczki przem. zakładu kred. ziem. II. em.	119.50
8. Los miasta Krakowa Nr. 26.558 na 20 złr.	29.50
9. „ „ „ „ 48.400 „ „ „	29.50
10. „ „ „ „ 48.985 „ „ „	29.50
11. „ „ „ „ 69.461 „ „ „	29.50
12. W gotówce	131.15

ZALEGŁOŚCI.

Zaległych należności taksy wpisowego u członków pozostaje	4348.50
Zaległych wkładek groszowego	1678.—
	Razem 6025.50

Na pomnik ś. p. Janowi Kilińskiemu szewcowi i pułkownikowi wojsk polskich mający stanąć w Krakowie złożono od członków Cechu na książeczkę Nr. 64.289 156 złr. 30 ct.

Nadto znajduje się w skarbonie cechowej książka Nr. 8862 na 100 złr. złożonych w kasie oszczędności stoł. król. miasta Krakowa od roku 1872 jako fundacya ś. p. Dyonizego Zapotocznego, od których to cech procent udziela co roku jednemu biednemu członkowi.

Również w Arcybractwie Miłosierdzia i Banku pobożnego w Krakowie legowany jest przez ś. p. Dyonizego Zapotocznego fundusz na 100 złr. od których procent corocznie w dniu 12 sierpnia jako rocznicę zgonu fundatora, dla uboższego majstra przez Arcybractwo ma być wypłacony, o tem postanowieniu został Cech szewców krakowskich uwiadomiony.

Reskryptem Arcybractwa Miłosierdzia i Banku pobożnego z dnia 14-go sierpnia 1875 L. 446.

Pozostawiony też jest fundusz po ś. p. Dyonizym Zapotocznym, który łączy się z Cechem szewców krakowskich.

W roku 1760 Jan Wątrobski mieszczanin krakowski wydał kosztem własnym książkę pod nazwą, Żywot i Męczeństwo S. S. Kryspina i Kryspianina, książka ta blisko od wieku aż do dni terażniejszych się przechowała, a potrzeba wymagała odnowienia tejże ze stosownemi poprawkami w stylu i piśmie.

Opis to taki żywot św. męczenników Kryspina i Kryspianina w roku 1760 w Krakowie drukiem ogłoszony i tegoż roku pod dniem 16 czerwca przez M. Stanisława Mamczyńskiego O. P. Dra i Profesora Kanonika Katedry Krakowskiej, Podkanclerza i Rektora Akademii Krakowskiej i Sędziego Surogata, aprobowany jako zgodny z nauką wiary katolickiej uznał, że może być powtórnie przedrukowany.

Dlatego ś. p. Dyonizy Zapotoczny postanowił nowe ogłosić wydanie w dniu 14 czerwca 1856, za zezwoleniem F. Gołaszewskiego kapłana Zgrom. Miss. cenzora treści relig. m. p. z fundacją na cześć naszych Patronów św. Kryspina i Kryspianina.

Na nowo fundator tego dziełka Dyzma Dyonizy Zapotoczny wraz z żoną Maryanną z Gorzkowskich ulokowawszy na pewnej ewikcyi hipotecznej na wieczne czasy sumę zł. pol. 300 z procentem 5 od sta na realności Nr. 56 domu Gm. VIII w Krowodrzy, Miasta Krakowa położonej, a od dnia 1-go marca 1857 r. do Parafii Św. Piotra (Wszystkich Świętych) składać się mający to jest zł. pol. 10 na Wotywę a zł. pol. 5 Cechowi szewców krakowskich, z tych 2 zł. pol.

na światło z czterema wachlami a 3 zł. pol. za obsługę, a to przy wystawieniu głowy (czyli relikw.) tych Świętych Kryspina i Kryspianina, w czasie odbywającego się nabożeństwa każdego roku w dniu 26 marca, przy którym wypominają fundatorów takowej ofiary Dyzmę Dyonizego i żonę Maryannę Zapotocznych, małżonków dopełnić nabożeństwo się powinno, czego Cech rzeczony jako pobierający fundusze, tego dopilnuje postanowienia we wszystkim.

Pragnąc także przy tej sposobności zadość uczynić obowiązkom Starszego Cechu i przyczynić się do przechowania cechowych zabytków do roku 1898 r. i pozostawić członkom w pamięci dawnych cechowych zabytków, jakimi są prawa i przywileje przez Królów Polskich Szewcom krakowskim nadane a potwierdzone od roku 1524.

Podaje niniejszem jak następuje do wiadomości:

Zygmunt I. nadał Cechowi Szewskiemu w Krakowie w r. 1524 prawa i przywileje, które w r. 1544 zrównał z prawami i przywilejami innych Cechów.

Po jego śmierci Zygmunt II. August potwierdził wszystkie te prawa w Piotrkowie na Sejmie, w r. 1563, a Zygmunt III dodał jeszcze przepisy o powinnościach i posługach kościelnych potwierdzając Szewcom prawa i przywileje w r. 1588 dnia 17 września.

W roku 1608 dnia 28 lipca Burmistrz z Radą Miasta Krakowa obostrzył ustawę cechową, którą też z małymi zmianami Zygmunt III. w roku 1614 dnia 17 września zatwierdził.

Odtąd następni Królowie jako to Władysław IV. w r. 1635 dnia 27 października, Jan Kazimierz w r. 1649 dnia 6 czerwca i tegoż samego roku 1649 i 1665. Michał Korybut Wiśniowiecki r. 1669, Jan III. Sobieski w r. 1676 i 1685 dnia 17 lutego, ustanowienie kleparskie a August II. w r. 1697 zatwierdzili kolejno powyższe prawa i przywileje z dodatkami, poprawkami i z małymi zmianami, jak tego dowodzą dyplomy w cechowej ladzie (czyli skarbcu) złożone, podpisami i pieczęciami opatrzone.

A tych Cech szewców krakowskich posiada 20 wyraźnie dwadzieścia dokumentów, jest 10 (dziesięć) w arkuszach pergaminowych, a w księgach oprawnych 10 (dziesięć) a te są z roku :

1. z r. 1524 na arkuszu pergam. Zygmunta I. Starego,
2. „ 1524 „ „ „ Zygmunta I. Starego,
3. „ 1545 „ „ „ Zygmunta I. Starego,
4. „ 1563 „ „ „ Zygmunta II. Augusta.
5. „ 1588 „ „ „ Zygmunta III. Wazy.
6. „ 1608 Burmistrza i Rady miejskiej za panowania Zygmunta III.
- 7 z r. 1614 Burmistrza i Rady miejskiej za panowania Zygmunta III. Wazy.
8. z r. 1669 Burmistrza i Rady miejskiej za panowania Michała Korybuta Wiśniowieckiego.
9. z r. 1685 Burmistrza i Rady miejskiej za panowania Jana III. Sobieskiego.
10. z r. 1685 Jana III. Sobieskiego.

W książkach oprawne przywileje.

11. z r. 1635 króla Władysława,
12. „ 1649 Jana Kazimierza.
13. „ 1665 Jana Kazimierza.
14. „ 1676 Jana III. Sobieskiego.
15. „ 1687 Augusta.
16. „ 1687 Augusta II.
17. „ 1635 Burmistrza i Rady miejskiej
18. „ 1639 Władysława IV.
19. „ 1639 Władysława IV.
20. „ 1604 Zygmunta.
21. księga z r. 1660 po byłym Cechu Szewskim osobnego Miasta Kaźmierza przy Krakowie, zajmująca protokoły i inne dotyczące sprawy tegoż Cechu.
22. księga z r. 1680 po byłym Cechu Szewskim osobnego Miasta Kleparza przy Krakowie zajmująca protokoły przyjęcia majstrów i inne dotyczące sprawy Cechu.

23. Posiada Cech Szewców pamiątkową umowę spisana w r. 1692 jak akt niniejszy stwierdza, że do roku 1692 Cech Szewców Krakowskich istniał jedynie li tylko pod nazwą naówczas Safijanczyków, a szewcy prostej roboty (tak zwanej czarnej) Cechu nie mieli, ani do ówczesnego Cechu Safijanczyków nie należeli. Dopiero w tem to zwyż wymienionym roku Szewcy Safijanczycy do Cechu swego ich przyjęli, umowę pomiędzy sobą zawarli i akt niniejszy spisali, podpisali i zachowali.
24. z r. 1896 pergamin z poświęcenia sztandaru cechowego.
25. z r. 1896 księga pergaminowa pamiątkowa (złota).
- Posiadał Cech Szewców krakowskich przywileje do jatek szewskich (czyli garów) z r. 1468 i jak wykaz hipoteczny rubryka I. tytuł własności przywileju Cechu szewskiego krakowskiego do jatek szewskich w gminie 1-szej miasta Krakowa położonych liczbą 3 katastru oznaczonych, posiada Cech szewców, a były to jatki obok Sukiennic od strony Ratusza z 84 kramami, lecz przywilej ten z Cechu szewców zaginął pomiędzy rokiem 1840 a 1870.
26. Posiada Cech li tylko odpis tegoż przetłomaczony z łacińskiego na polski język w r. 1834. Opiewa jak następuje:

Władysław Czwarty z Bożej łaski Król Polski, Wielki Książę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Liwoński, Smoleński, Czerniechowski, także Szwedów, Gottów, Wandalów, dziedziczny król. Oznajmujemy niniejszem pismem naszym do kogo należy w szczególności i w ogólności: Że mając sobie przedstawione pismo niniejsze na pergaminie, Najjaśniejszego Zygmunta Augusta poprzednika naszego króla polskiego, stałe, trwałe, żadnej wątpliwości nie mające, pieczęcią królewską stwierdzone, artykuły, urządzenie szewców krakowskich, aby w dobrym porządku, przez tychże przyjęte i zachowane były obejmujące dopraszających się Nas i Naszej powagi królewskiej, abyśmy to pismo aprobować i za-

twierdzić raczyli, którego opis od słowa do słowa przepisany następuje taki:

„Zygmunt August z Bożej Łaski Król Polski, Wielki Książę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Lurański i t. d. Pan i Dziedzic“. Oznajmujemy niniejszem pismem naszym do kogo należy w ogólności i w szczególności teraz i na przyszłość należeć będzie. Że przedstawione mając sobie przez pewnych Radców naszych pismo na pargaminie czyli przywilej Czcigodnego Zygmunta Króla Ojca naszego najukochańszego.

W Imieniu Zgromadzenia szewców miasta naszego Krakowa zawierający w sobie artykuły i prerogatywy, Zgromadzenia szewców krakowskich, udzielone na zawsze, żadnej wątpliwości nie mające. Dopraszających się Nas, abyśmy przywilej ten powagą naszą królewską aprobować, weryfikować i zatwierdzić raczyli, którego bowiem przywileju słowa są następujące:

W Imię Pańskie Amen!

Na wieczną rzeczy pamiątkę, ponieważ czynności ludzkie chociaż najważniejsze, łatwo przemijają, jeżeli nie są na piśmie, urzędownie pamięci potomkom zostawione. Dlatego My Zygmunt Król Polski, Wielki Książę Litewski, także Ziem Krakowskiej, Sandomierskiej, Sieradzkiej, Łańcuckiej, Oranij, Ruskiej, Pruskiej, Mazowieckiej, Rządca, Elbląga, Pomeranij i t. d. Pan i Dziedzic. Oznajmujemy terazniejszem w ogólności i w szczególności, do kogo należy. Że przedstawione mając, przed Nas, imieniem opatrznych starszych czyli majstrów szewskiego rzemiosła, i całego Zgromadzenia tychże miasta naszego Krakowa. Przywileje pisane, Najjaśniejszego Księcia Pana Kaźmierza z Bożej łaski Króla polskiego i t. d. ojca i poprzednika naszego najukochańszego. Pieczęcią przez niego używaną zatwierdzone moc i powagę, jatkom szewskim i tych między sobą sprzedawanie, lub zapisów przyjmowanie, odmienienie, wypuszczanie, albo też, dla krewnych jakich-

ładźkolwiek przyczyn między siebie w częściach, podług ich prawa podzielenia a między niemi zawartego stałe zachowanie żadnej wątpliwości i suspicyi nie mające. Nam zaś, przez niektórych naszych radców dopraszających się, aby My takowe przywileje powagą naszą królewską wesprzeć i zatwierdzić raczyli, którego bowiem przywileju osnowa następująca jest taka:

Każmierz z Bożej Łaski Król Polski, Wielki Książę Litewski, Rusi, Prus, Pan i dziedzic. Oznajmujemy przywilejom terażniejszym do kogo należy w ogólności i w szczególności teraz i na przyszłość należeć będzie. Że stawający przed Majestatem naszym, obecnie opatrzni starsi czyli majstrowie szewscy miasta Krakowa całego Zgromadzenia swego imieniem złożyli prośbę dla utrzymania i zabezpieczenia się w prawach swych, których ciągle od dawnych czasów używają, aby przez nikogo innego, tylko przez tychże majstrów szewców teraz znajdujących się, sprzedaże, zapisy, rezygnacya jatek czyli (garów) naszych królewskich dla szewców przeznaczonych i jakowebądź ich przeistoczenie, zarządzenie i zapisywanie uskutecznić i czynić w Cechu rzemiosła ich i tam dla uniknienia bezprawiów i długów zająć mogących, podług kontraktów i kontraktujących pomoc i uszanowanie być winni, tak jak od dawna upłynionych czasów, czyli i mieli od których w razie przeciwnem, i opozycyi do innych urzędów, sądowniczych władz, słusznie odwołujących się i pozwach, tem wymierzonym i innym uciążeniom porządku i Zgromadzenia ich przestępców szkodliwych zniewolić i ukarać. My zaś proszących pokornie, nad ich terażniejszymi okolicznościami i trudnościami, litując się, tychże przy terażniejszych swobodach, pozostawić i utrzymać godnych uznajemy z łaski szczególnej. My także ich prośbom o ile sprawiedliwym, zgodnym, zdrowym rozumem dobrowolnie przychylając się, tychże szewców stan chcąc lepszym uczynić ich wszystkich, a szczególnie majstrów czyli starszych szewców i szewcowe, cokolwiek podług ich dobra i bezpieczeństwa

powszechnie lub częściowo zawisło między murami miasta Krakowa zostających, a szczególnie jatek szewskich, właścicieli, a w Cechu szewskim, znajdujących się, podług tych swobód, których zdawna używają, z dokładną naszą i pewną wiadomością, dozwalamy zachować; i zachowujemy niniejszem: Dając i pozwalając im, i z nich każdemu, pełną i wszechwładną moc i powagę, aby jatki czyli (gary) szewskie między sobą kupując, zapisy lub wypisy, odmieniać, przyjmować, czynić i przypuszczać, nie godzi indziej i tylko przez Braci Zgromadzenia szewców krakowskich albo innych, którychby oni sprowadzili i przypuścili, czynić i przypuszczać dla uniknienia zatargów, dyferencyi, nieważności długów i kontraktów w ogólności stąd wynikających i wynikłych, prawem swoim zwyczajnie przed swymi starszymi czyli majstrami szewskimi odbywać powinni. Odbywające zaś przed niemi, za ważne, i w przypadku uszkodzenia i poprawne, bez jakiegokolwiek wszystkich osób sprzeczności i pojedynczych napaści i nieważności, uznać, tak dalece za czasowe odmiany, ciężary, rezygnacye i zapisy urzędowych spraw, akta być mają najregularniej utrzymywane, którymby zupełna wiara mogła być, na potem przyznana ani aktów uszkodzenie jakiegokolwiek sprzedaży i kupna, szkodę do kogoby należało zrządzi i ciąży.

Które jakby przed Wami Starostami, Podstarostami, Prokuratorami i Podprokuratorami, Magistratu Miasta Radcami, Obrońcami i Przysięgłymi, teraz i na potem zostającemi działane były. Miasta naszego Krakowa wymienionych władz wzywamy i rozkazujemy, iż wszystko mieć chcemy teraz i na przyszłość, co o ustapieniach, zapisach, obligach i odmianach którejkolwiek jatki czyli (garów) szewskich między samymi szewcami działanych za ważne. I aby nie dopuszczać bezprawiów i długów między niemi jakkolwiek zrządzić się mogących kontraktów unieważniać znieść i odrzucić, lub przypuścić, przestępców, albo dłużnych jakimkolwiek sposobem ukarać, jak tylko wtenczas, gdyby uznania sprawiedliwości ciż majstrowie starsi, niedbałymi i opieszałymi stali się. I to

Wam wyraźnem pismem naszym poleca się do zachowania, gdyby zaś tym sposobem, kontrakty, obligacye i jakiebądź inne zapisy, odmiany, długów ciężary i nieprawne nabycia między temiż, szewcami z przyczyny jatek naszych królewskich do Zgromadzenia należących i będących, zaszły uczynić rozporządzenie i zarządzić, udających się, przypuścić powinniście wolno i nieodmiennie. Co i My przywilejem naszym terażniejszym przypuszczamy i prawem naszym królewskim w całości i we wszystkich kontraktach na zawsze zachowujemy. Pieczęcią naszą terażniejszą zatwierdzone mieć chcemy. Działo się w Krakowie we czwartek w Oktawę Bożego Ciała w której była Wigilia do Świętego Jana Chrzciciela. Roku Pańskiego tysięcznego czterechsetnego sześćdziesiątego ósmego.

Zaznaczam niniejszem, że odpis jest zestylizowany przed trzema wiekami, i dlatego może naszym czytelnikom terażniejszym będzie się wydawał nie tak zrozumiałym jak być powinien, lecz jest odpisany słowo w słowo jak on się znajduje.

W dalszym ciągu posiada Cech szewców:

27. Relikwiaz czyli głowę św. Kryspina sporządzony w r. 1779 przez złotnika Dominika Chełpińskiego, któremu Cech szewców krakowskich według dotąd zachowanego rachunku zapłacił w dniu 29 maja 543 złp.
28. Korona srebrna na relikwiarz, czyli głowę św. Kryspina.
29. Mały relikwiarz św. Kryspina.
30. Trzy medale srebrne przy relikwiarzu św. Kryspina.
31. Obraz świętych Kryspianów ze sukienkami srebrnemi na tymże obrazie.
32. Skarbiec cechowy (czyli szafa) z dwoma szufladami w której przechowują się Relikwie i obraz św. Kryspianów.
33. Chorągiew z roku 1813.
34. Chorągiew z roku 1869.
35. Chorągiew z roku 1896 ze 43 srebrnymi gwoździkami.

36. Dwie stare szarfy do starych chorągwi.
37. Nowa szarfa z r. 1896 chaftowana dar chrzestnej matki p. Maryi Wernerowej.
38. Szarfa chorążemu narodowa.
39. Wachle cztery nowe a cztery stare.
40. Skrzynia drewniana na światło.

Powyższe pozycye od numeru 27-go do 40-go przechowuje Cech szewców krakowskich w kościele Wszystkich Świętych to jest św. Piotra.

W dalszym ciągu własność Cechu przechowuje Starszy Cechu w swem mieszkaniu.

41. Pasyjkę na stół do posiedzeń (krzyż).
42. Pieczęć srebrna z r. 1468.
43. Pieczęć takasama do tuszu z r. 1897.
44. Pieczęć mosiężna z nazwą Stowarzyszenia.
45. Dwa buzdygany srebrne z r. 1685 czyli berła Starszych Cechu.
46. Etui na buzdygany z dwoma zamkami.
47. Dzwonek.
48. Nożyczki.
49. Dwie cechy mosiężne z roku 1640 i 1658.
50. Bat starożytny.
51. Kałamarz mosiężny starożytny.
52. Puszka stara.
53. Klisza do obrazków śś. Kryspianów.
54. Młotek drewniany pamiątkowy z poświęcenia sztandaru z r. 1896.
55. Pióro orle pamiątkowe do pisania.
56. Dywan na stół.
57. Skarbiec miedziany na trzy zamki zamykany.
58. Szafa dębowa na akta i księgi cechowe.
59. Popiersie gipsowe ś. p. Jana Kilińskiego.
60. Obraz ś. p. Jana Kilińskiego olejny.

61. Tarcza z herbami polsko-narodowymi.
62. Chorągiewki cztery z trzema pikami i jedną kosa.
63. Czapka Kilińskiego atłasowa.
64. Stare akta począwszy od 1568.
65. Katalog majstrów od r. 1744 oraz wydatków cechowych.
66. Księga zawierająca protokół oraz częściowo wydanych wyroków cechowych z r. 1777.
67. „ wpisu majstrów od roku 1792.
68. „ rozchodu „ 1803.
69. „ protokołów „ 1804.
70. „ rachunków „ 1819.
71. Ustawa wydana przez Senatorów wolnego miasta Krakowa o postanowieniach we wszystkich Cechach z roku 1820.
72. Księga majstrów „ 1821.
73. „ dochodu „ 1823.
74. „ protokołów i wyboru starszych „ 1830.
75. „ rozchodu „ 1842.
76. „ protokołów „ 1846.
77. „ dziennik podawczy „ 1855.
78. „ ustawa przemysłowa „ 1859.
79. „ terminatorów zapisu „ 1870.
80. „ wywiadowcza „ 1870.
81. „ ustawa przemysłowa „ 1883.
82. „ nowela do ustawy „ 1883.
83. „ dochodu „ 1885.
84. „ rozchodu „ 1885.
85. „ protokołów „ 1887.
86. „ Kilińskiego historyczna „ 1892.
87. „ Sadu polubownego „ 1892.
88. „ dwie dyplomów majstrów „ 1893.
89. „ protokołów pomnika Kilińskiego „ 1898.
90. „ do nauki uczniom i wyzwolencom „ 1898.
91. Klucze.

Ażeby opis ten wiarogodnym pozostał, przeto w dniu
25 Stycznia 1899 w obecności

Sekretarza Cechu
Stanisława Dalewskiego

Podstarszego Cechu
Jana Pietruchy

Komisji rewizyjnej:

Weigla Karola, Floryana Wojtasiewicza, Władysława Gołyski,

Skarbnika:

Kajetana Moniczewskiego,

Romana Schellera,

Jana Belczyka,

wszystko szczegółowo okazałem a drogie te zabytki i dro-
gie pomniki ubiegłych czasów, ostatnią spuściznę praojców
naszych, dalej Cechowi szewców krakowskich zachowałem.

Szufa Andrzej

Starszy Cechu.

